

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel, 5.6.2002
KOM(2002) 276 lopullinen

KOMISSION TIEDONANTO

VAIKUTUSTENARVIOINNISTA

KOMISSIION TIEDONANTO VAIKUTUSTENARVIOINNISTA

toukokuu 2002

1. JOHDANTO

Komissio aikoo käynnistää vaikutustenarvioinnin, jolla parannetaan politiikan suunnittelun laatua ja johdonmukaisuutta. Arvioinnilla edistetään tehokasta ja toimivaa lainsäädäntöä ja johdonmukaistetaan Euroopan kestävän kehityksen strategian täytäntöönpanoa. Sen avulla kartoitetaan ehdotettujen poliittisten toimien todennäköiset myönteiset ja kielteiset vaikutukset, jolloin voidaan tehdä perusteltuja poliittisia päätöksiä ehdotuksista ja hahmottaa vaihtoehtoisten tavoitteiden vaatimat myönnetykset. Lisäksi arvioinnin avulla voidaan täydentää Amsterdamin sopimuksen liitteenä olevan toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden soveltamisesta annetun pöytäkirjan täytäntöönpanoa.

Tässä tiedonannossa kerrotaan, miten komissio toteuttaa vaikutustenarviointitasteittain vuodesta 2003 **kaikille keskeisille aloitteille** eli niille, jotka esitetään vuotuisessa toimintastrategiassa tai myöhemmin komission työohjelmassa. Oheisessa liitteessä esitellään arviointimenetelmä pääpiirteissään, ja tekniset täytäntöönpano-ohjeet julkaistaan syyskuussa 2002.

1.1 Poliittinen tausta

Komissio määrittelee tässä tiedonannossa uuden yhtenäisen vaikutustenarviointimenetelmän, kuten Göteborgissa ja Laekenissa kokoontuneissa Eurooppa-neuvostoissa sovittiin. Vaikutustenarviointi on osa lainsäädännön parantamista koskevaa toimintasuunnitelmaa (ks. KOM(2002) 278).

Komissio antoi hiljattain valkoisen kirjan eurooppalaisesta hallintotavasta, ja Laekenin huippukokouksessa se sitoutui parantamaan lainsäädäntöperiaatteita ja käyttämään sääntelyn vaikutusten arviointiin tarkoitettua menetelmää.

Komissio pitää myös kiinni Göteborgissa annetusta sitoumuksesta edistää kestävää kehitystä ja suunnitella väline kestävän kehityksen mukaista arviointia varten. Viimeksi mainitun osalta komissio on ottanut huomioon ulkoiset näkökohdat helmikuussa 2002 julkaisemassaan tiedonannossa "Kestävään kehitykseen tähtäävä maailmanlaajuinen yhteistyö".

Uudessa arviointimenetelmässä yhdistetään kaikki ehdotetun toimenpiteen suoria ja välillisiä vaikutuksia koskevat alakohtaiset arvioinnit yhdeksi kattavaksi välineeksi, ja näin ollen se poikkeaa nykymallista, jossa toteutetaan lukuisia osittaisia alakohtaisia arviointeja. Uudessa menetelmässä käytetään joitakin yhteisiä peruskysymyksiä, analyyttisiä vähimmäisvaatimuksia ja yhteistä raportointimallia. Se jättää kuitenkin riittävästi joustovaraa, jotta sitä voidaan soveltaa komission eri toiminta-aloilla ja siinä voidaan ottaa huomioon yksittäisten toiminta-alojen erityistilanteet.

1.2 Vaikutustenarvioinnin tuoma lisäarvo

Vaikutustenarviointi on sitä, että analysoidaan systemaattisesti viranomaisten toimien todennäköiset vaikutukset. Näin ollen se on oleellinen osa prosessia, jossa laaditaan poliittisia ehdotuksia ja tiedotetaan päättävälle tahoille ja kansalaisille niiden todennäköisistä vaikutuksista.

Vaikutustenarviointi on päätöksenteon apuväline, ei poliittisen harkinnan vaihtoehto. Poliittiseen harkintaan liittyy ehdotuksen oletettuja vaikutuksia paljon monimutkaisempia näkökohtia. Vaikutustenarvioinnin perusteella ei välttämättä voida tehdä selkeitä johtopäätöksiä tai antaa suosituksia. Se on kuitenkin tärkeää, koska sen avulla voidaan tiedottaa päättävälle tahoille poliittisten valintojen seurauksista.

Vaikutustenarviointi on myös tehokas ja arvokas kommunikointiväline. Sidosryhmien kuuleminen virittää hyödyllisiä keskusteluja, ja sen kautta saadaan arvokasta tietoa ja selvityksiä. Komissio pyrkii vaikutustenarvioinnissa keräämään monenlaisia mielipiteitä ja olemaan avoin ja selkeä, niin kuin kuulemista koskevia yleisperiaatteita ja vähimmäisvaatimuksia koskevassa tiedonannossa edellytetään.

1.3 Yhtenäinen vaikutustenarviointi

Uudessa vaikutustenarviointimallissa on tarkoitus yhdistää ja korvata komission ehdotusten valmistelussa käytettävät nykyiset erilliset arviointimekanismit sekä lujittaa ja tehostaa niitä.

- Komissiolla on paljon kokemusta yksittäisten alojen vaikutusten arvioimisesta. Nykyisillä apuvälineillä arvioidaan muun muassa ehdotettujen toimien vaikutuksia liiketoimintaan, kauppaan, ympäristöön, terveyteen, tasa-arvoon ja työllisyyteen. Kyseiset arvioinnit ovat kuitenkin usein osittaisia ja niissä tarkastellaan vain tiettyjä vaikutuksia. Tällaisten osittaisten arviointien perusteella poliittisten päättäjien on ollut vaikea arvioida vaihtoehtoisia vaikutuksia ja vertailla eri malleja päättäessään toimintalinjoista.

Uudessa mallissa korvataan vaatimukset, joita nykyisin noudatetaan arvioitaessa ehdotuksen vaikutuksia muun muassa liiketoimintaan, pieniin ja keskisuuriin yrityksiin, sukupuolinäkökohtiin, ympäristöön, kauppaan ja lainsäädäntöön. Uudessa yhtenäisessä arviointimenetelmässä nykyiset menettelyt on yhdistetty uudeksi apuvälineeksi.

- Vaikutustenarvioinnin soveltamisala ja siinä käytetyt menetelmät tietysti vaihtelevat aloitteesta toiseen. Erityisesti tiettyjen rahoitussuunnitelmien, kansainvälisten sopimusten neuvotteluohjeiden ja valkoisten kirjojen vaikutustenarviointiin on sovellettava hieman erilaista mallia kuin lainsäädäntöaloitteisiin.

Vaikutustenarviointi on tärkeä askel komission pyrkiessä vahvistamaan arviointikulttuuriaan. On kuitenkin syytä muistaa, että (talousarvion) ennakoarvioinnilla ja vaikutustenarvioinnilla on eri tehtävät ja tarkoitusperät. **Ennakoarvioinnissa keskitytään ensisijaisesti ehdotettujen rahoitussuunnitelmien tai toimien hinta-laatusuhteeseen eli kustannustehokkuuteen yhteisön talousarviossa. Vaikutustenarvioinnissa sitä vastoin keskitytään toimintaan eli tarkastellaan, onko keskeisten poliittisten ehdotusten vaikutus kestävän kehityksen mukaista ja noudatetaanko niissä lainsäädännön parantamisen periaatteita.**

Varainhoitoasetuksen mukaan kaikista ehdotuksista, joihin sisältyy talousarviosta

rahoitettavia menoja, on edelleen tehtävä ennakkoarviointi. Vaikutustenarviointia voidaan toisaalta soveltaa tiettyihin talousarviosta rahoitettavia menoja sisältäviin ehdotuksiin. Tällöin ennakkoarvioinnin erityisnäkökohdat lisätään täysimittaiseen vaikutustenarviointiin, joka kattaa sääntelyn parantamisen ja kestävä kehityksen, koska arvioinnit ovat menetelmiltään osittain päällekkäiset. Käytännössä vaikutustenarviointiin sisältyy siis niitä ennakkoarvioinnille ominaisia seikkoja, joita joissain tapauksissa ei käsitellä (erityisesti kustannustehokkuuteen liittyviä näkökohtia). Tällä tavoin täytetään varainhoitoasetuksen vaatimukset ja **vältetään päällekkäinen työ.**

1.4 Täytäntöönpano – yhtenäisten vaikutustenarviointimenettelyjen vaiheittainen käyttöönotto

Vaikutustenarviointimenettelyt otetaan käyttöön vaiheittain.

Laatiessaan vuoden 2003 työohjelmansa komissio valitsee joitakin ehdotuksia, joille tehdään kohdassa 3.2 määritelty laajennettu vaikutustenarviointi. Näin komissio varmistaa, että arviointiprosessi käynnistetään vaiheittain.

Kohdassa 3.1 määritelty alustava arviointi on tehtävä kaikille ehdotuksille, jotka tehdään vuoden 2004 vuotuisen toimintastrategian puitteissa; strategian komissio hyväksyy **helmikuussa 2003**. Komissio valitsee alustavien arviointien perusteella ehdotukset, jotka edellyttävät laajennettua arviointia vuoden 2004 vuotuista toimintastrategiaa ja työohjelmaa varten. Järjestelmä on täysin toimintakykyinen vuonna 2004 tai 2005.

Järjestelmä otetaan käyttöön vaiheittain, ja niinpä ensimmäisen toimintavuoden arviointiraportit eivät ole aivan kattavia. Yksityiskohtaisia tietoja saataneen vuodesta 2004.

Vaikutustenarvioinnin tekniset ohjeet ovat saatavissa **syyskuuhun 2002** mennessä. Ne perustuvat nykyisiin komission yksiköiden ohjeisiin, jotka koskevat erityisesti ennakkoarviointia.

1.5 Jäsenvaltioiden ja muiden toimielinten osallistuminen

Kuten komissio ehdotti Laekenin Eurooppa-neuvostolle ja Euroopan parlamentille, muitakin toimielimiä olisi kannustettava ottamaan käyttöön samantyyppisiä työskentelymenetelmiä, erityisesti tehtäessä merkittäviä muutoksia komission ehdotuksiin (ks. lainsäädännön parantamista koskevan toimintasuunnitelman 2.3 kohta, KOM(2002) 278).

Jäsenvaltioiden olisi toteutettava vaikutustenarviointeja asioissa, joista ne voivat tehdä lainsäädäntöaloitteita (oikeus- ja sisäasioissa). Lisäksi jäsenvaltioiden olisi laadittava vaikutustenarviointi kansallisista säädösluonnoksista, joista ne ilmoittavat komissiolle. Komissio odottaa, että kyseisten säädösluonnosten liitteenä on Mandelkernin ryhmän suositusten mukaisesti tällainen kansallinen vaikutusarviointi aina kun sellainen on tehty. Lisäksi jäsenvaltioita olisi kannustettava määrittelemään kuulemista ja vaikutustenarviointeja koskevia standardeja niiden direktiivien sisällyttämisessä kansalliseen lainsäädäntöön, joiden täytäntöönpanossa niillä on laajalti liikkumavaraa.

Analyysituloksista olisi tiedotettava komissiolle yhteisön tason palautteenannon helpottamiseksi.

Komissio aikoo käydä keskusteluja muiden toimielinten kanssa päästäkseen sopimukseen toimielinten välisistä näkökohdista, kuten lainsäädännön yksinkertaistamiseen ja

parantamiseen tähtäävästä toimintasuunnitelmasta annetussa tiedonannossa (Johdanto, s. 4) todetaan.

Yhtenäisen vaikutustenarviointimenetelmän käyttöönotolla parannetaan politiikan suunnittelun laatua ja johdonmukaisuutta. Lisäksi sillä lisätään komission ehdotuksiin liittyvää avoimuutta, viestintää ja tiedotusta; se ei siis korvaa poliittista päätöksentekoa.

Uusi tehostettu menetelmä otetaan käyttöön vaiheittain ja joustavasti, jotta voidaan ottaa huomioon erityyppisten poliittisten aloitteiden erot, ja sillä korvataan nykyiset arviointivälineet päällekkäisyyksien välttämiseksi.

2. SOVELTAMISALA

Vaikutustenarviointi tehdään kaikille keskeisille aloitteille eli niille, joita esitetään vuotuisessa toimintastrategiassa tai komission työohjelmassa.

Lainsäädännön parantamiseen tähtäävän yleisen tavoitteen puitteissa vaikutustenarvioinnilla pyritään siihen, että komissio tekee päätöksensä eriteltyään asianmukaisesti sen mahdolliset vaikutukset yhteiskuntaan ja vertailtuaan tasapuolisesti käytettävissä olevia eri toimintavälineitä.

Periaatteena on, että arviointimenettelyä sovelletaan kaikkiin komission lainsäädäntö- ja muihin ehdotuksiin, jotka on tarkoitus sisällyttää komission vuotuisen toimintastrategiaan tai työohjelmaan siten kuin ne on määritelty strategisen suunnittelun ja ohjelmoinnin kierroksella.¹ Edellytyksenä on, että ehdotuksilla saattaa olla taloudellisia, yhteiskunnallisia ja/tai ympäristövaikutuksia ja/tai että niiden täytäntöönpanossa tarvitaan lainsäädäntötoimia. Näin ollen peruskriteerinä on, että ehdotus on tarkoitus sisällyttää komission vuotuisen toimintastrategiaan tai työohjelmaan.

Toisena periaatteena on, että vain seuraavista vuotuisen toimintastrategiaan tai työohjelmaan sisällytettäväksi tarkoitetuista ehdotuksista vaaditaan vaikutustenarviointi:

- lainsäädäntöehdotukset kuten direktiivit ja asetukset
- muut ehdotukset (esim. valkoiset kirjat, rahoitussuunnitelmat ja neuvotteluohjeet kansainvälisiä sopimuksia varten), joilla on taloudellisia, yhteiskunnallisia tai ympäristövaikutuksia (arvioinnin on tällöin oltava asianmukaisessa muodossa).

Tietyn tyyppisille ehdotuksille ei yleensä kuitenkaan tarvitse tehdä vaikutustenarviointia. Tällaisia ovat muun muassa vihreät kirjat, joissa toimintalinjaa ollaan vasta muotoilemassa, säännölliset komission päätökset ja raportit, kansainvälisistä velvoitteista johtuvat ehdotukset ja toiminnan toteuttamiseen liittyvät päätökset, esimerkiksi täytäntöönpanopäätökset, lakisääteliset päätökset, tekniset päivitykset ja mukautukset tekniikan kehitykseen. Poikkeuksen muodostavat myös yhteisön lainsäädännön asianmukaisen noudattamisen valvontaan liittyvät komission toimenpiteet. Joissain tapauksissa komissio voi kuitenkin päättää toteuttaa vaikutustenarvioinnin.

---

¹ Komission tiedonanto, 25.7.2001, SEC(2001) 1197.

Lisäksi komissio noudattaa tämän tiedonannon vaatimuksia joustavasti ennalta arvaamattomissa tilanteissa tai ylivoimaisen esteen sattuessa. Tässä yhteydessä otetaan asianmukaisesti huomioon velvoitteet, jotka johtuvat hätätilanteista, kansainvälisistä velvoitteista, ihmisoikeuksista ja turvallisuusnäkökohdista.

Vaikutustenarviointi tehdään kaikille keskeisille aloitteille, joita komissio esittää vuotuisessa toimintastrategiassa tai työohjelmassaan, olivat ne sitten lainsäädäntöehdotuksia tai muita ehdotuksia, joilla on taloudellisia, yhteiskunnallisia tai ympäristövaikutuksia.

3. VAIKUTUSTENARVIOINNIN KAKSI VAIHETTA

Vaikutustenarviointi sisällytetään strategisen suunnittelun ja ohjelmoinnin sekä toimintojohtamisen ohjelmoinnin kierrokseen².

Komission toteuttamassa vaikutustenarvioinnissa on kaksi vaihetta:

3.1 Alustava arviointi

a) Soveltamisala

Alustavassa arvioinnissa luodaan ensikatsaus havaittuihin ongelmiin, mahdollisiin ratkaisuihin ja aloihin, joita ongelmat koskevat. Sen avulla komissio valikoi ehdotukset, joille tehdään laajennettu vaikutustenarviointi (ks. jäljempänä 3.2 kohta). Ehdotukselle on tehtävä alustava arviointi, ennen kuin se voidaan sisällyttää vuotuisen toimintastrategiaan – tai jos aloitteen luonnetta ei voida määritellä yksityiskohtaisesti näin varhaisessa vaiheessa – ennen kuin ehdotus sisällytetään työohjelmaan. Komission päätöksellä valitaan vuotuisen toimintastrategiaan ne keskeiset ehdotukset, joille tehdään laajennettu vaikutustenarviointi.

Ensimmäisen arviointivaiheen perusteella laaditaan **lyhyt selvitys** (ks. esitys liitteessä 1), jossa keskitytään seuraaviin avaintekijöihin:

- määritellään kysymys, tavoitteet ja odotetut tulokset
- esitetään keskeiset toimintavaihtoehdot, joilla tavoitteeseen päästään, ottaen huomioon suhteellisuus- ja toissijaisuusnäkökohdat, sekä alustavat arviot odotetuista vaikutuksista
- kuvataan jo toteutetut ja suunnitellut valmisteluvaiheet (sidosryhmien kuulemiset, tutkimukset) ja ilmoitetaan, onko tarpeen toteuttaa laajennettu vaikutustenarviointi³.

Alustavassa arvioinnissa olisi noudatettava yleisissä ohjeissa kuvattua menetelmää, ja raportissa olisi vastattava edellä mainittuihin alustavan arvion standardikysymyksiin.

b) Ajankohta

Alustava arvio on laadittava hyvissä ajoin politiikkaa suunniteltaessa, jotta lainsäädäntö- tai toimintaehdotus voidaan sisällyttää vuotuisen toimintastrategiaan, joka laaditaan

---

² Toimintopohjaista johtamista koskeva tiedonanto, SEC(2001) 1197.

³ Ilmoitetaan tarvittaessa, tarvitaanko myöhemmin uusi vaikutustenarviointi, esimerkiksi ehdotettaessa täytäntöönpanotoimenpiteitä.

helmikuussa seuraavaa vuotta varten. Arvio olisi saatava päätökseen viimeistään marraskuussa, jotta se voitaisiin sisällyttää työohjelmaan. Kaikki ehdotusten alustavan arvion perusteella laaditut raportit olisi toimitettava komissiolle tarkasteltavaksi, kun se hyväksyy työohjelmansa.

3.2 Laajennettu vaikutustenarviointi

a) Komission päätös

Komissio päättää alustavien selvitysten perusteella vuotuisessa toimintastrategiassaan tai viimeistään seuraavan vuoden työohjelmassaan, mitkä ehdotukset vaativat laajennettua vaikutustenarviointia. Tästä päättäessään komissio ottaa huomioon muun muassa seuraavat seikat:

- onko ehdotuksella merkittäviä taloudellisia, yhteiskunnallisia ja/tai ympäristövaikutuksia jollain tietyllä alalla tai useilla aloilla ja onko ehdotuksella merkittäviä vaikutuksia keskeisiin sidosryhmiin
- edellyttääkö ehdotus huomattavaa toiminnan uudistusta yhdellä tai usealla alalla.

b) Soveltamisala

Laajennetulla vaikutustenarvioinnilla on yleensä seuraavat kaksi tarkoitusta:

- analysoidaan perusteellisesti mahdolliset vaikutukset talouteen, yhteiskuntaan ja ympäristöön
- kuullaan sidosryhmiä ja alan asiantuntijoita noudattaen kuulemista koskevan tiedonannon mukaisia vähimmäisvaatimuksia; otetaan huomioon poikkeustapaukset, joissa edellytetään perussopimusten tai kansainvälisten sopimusten mukaisia erityiskuulemisia; tämä on tärkeää tietojen keruuta ja vahvistamista varten; kuulemisen yhteydessä olisi myös voitava keskustella laajemmistakin aiheista kuten eettisistä ja poliittisista kysymyksistä; kuulemisen keskeiset tulokset olisi esitettävä tiivistettynä vaikutustenarviointiraportissa.

Laajennettua vaikutustenarviointia laadittaessa on tärkeää pohtia, miten kerätä tarvittavia lisätietoja, jotta avainkysymyksiin voidaan vastata tyhjentävästi⁴. Jos tarvittavia tietoja ei voida kerätä kohtuullisessa ajassa, käytetään laadullisia tai osittaisia tietoja. Tällaisessa tapauksessa on toteutettava erikseen väli- ja/tai jälkiarviointi ennen seuraavaa lainsäädännön tarkistusta (väli- ja jälkiarvioinnissa noudatetaan arviointia koskevan tiedonannon sääntöjä, kuten liitteessä 2 olevassa 5 kohdassa todetaan).

Asiasta vastaavan komission yksikön olisi esiteltävä analyysitulokset vaikutustenarviointiraportissa, joka muodostaa osan ehdotusta koskevaa yksiköiden välistä kuulemistä. Vaikutustenarviointiraportti olisi myös toimitettava muille toimielimille valmisteluasiakirjana, kun komissio hyväksyy ehdotuksen. Perusteluosaan olisi lisättävä tiivistelmä tärkeimmistä havainnoista.

⁴

Laajennetussa vaikutustenarvioinnissa noudatetaan vaikutustenarvioinnin teknisiä ohjeita, jotka julkaistaan pääsihteeristön johdolla syksyllä 2002, sekä tämän tiedonannon liitteessä 2 kuvattua yleistä menetelmää. Komission yksiköt voivat tarvittaessa turvautua ulkopuoliseen asiantuntija-apuun.

c) Ajankohta

Useimmissa tapauksissa laajennettu vaikutustenarviointi tehdään keväällä vuotuista toimintastrategiaa koskevan päätöksen jälkeen. Tämän jälkeen pääosastojen olisi raportoitava, miten ne ovat edistyneet laajennetun vaikutustenarvioinnin tekemisessä, jotta ehdotus voitaisiin syksyllä sisällyttää työohjelmaan.

Laajennettu vaikutustenarviointi on saatava päätökseen viimeistään silloin, kun ehdotus lähtee yksiköiden väliselle kuulemiskierrokselle, ja kaikki vaikutustenarviointiraportit on liitettävä yksiköiden väliseen kuulemispakettiin.

d) Laajennetun vaikutustenarvioinnin järjestäminen

Kun komissio on päättänyt vaatia jollekin ehdotukselle laajennettua vaikutustenarviointia, menettely poikkeaa edellisestä kahdella tavalla: yksityiskohtaisuudeltaan ja järjestelyiltään.

- Vaikutustenarvioinnissa noudatetaan suhteellisen analyysin periaatetta, eli yksityiskohtaisuuden aste vaihtelee ehdotuksen todennäköisten vaikutusten mukaan. Toisin sanoen analyysin **seikkaperäisyys** on suhteessa todennäköisten vaikutusten merkittävyyteen. Näin ollen ehdotettuja toimenpiteitä, joilla oletetaan olevan vakavia kielteisiä vaikutuksia tai joiden oletetaan vaikuttavan erityisesti tiettyihin yhteiskuntaryhmiin, olisi tarkasteltava perusteellisemmin kuin säädösten pieniä teknisiä muutoksia. Vastaavasti analyysiä on muokattava kyseisen politiikanalan erityispiirteisiin soveltuvaksi, jotta otettaisiin huomioon toimintojen erilaisuus ja lakisääteiset erityisvelvoitteet.
- Yleensä asiasta vastaava pääosasto toteuttaa laajennetun vaikutustenarvioinnin, tiedottaa siitä pääsihteeristöön ja ottaa muut pääosaston mukaan prosessiin silloin, kun ehdotuksella voi olla niihin vaikutuksia (tarvittaessa voidaan käyttää ulkopuolista asiantuntija-apua).

Komissio voi päättää, että tapauksissa, joissa ehdotuksella on merkittäviä poikkialaisia vaikutuksia ja se on poliittisesti hyvin tärkeä, vaikutustenarvioinnista vastaavaa pääosastoa avustaa välinen ryhmä, joka koostuu tärkeimpien asiaan liittyvien pääosastojen ja pääsihteeristön edustajista. Se toimii myös yleensä puheenjohtajana. Komissio varmistaa, että tällaisten ehdotusten laadinnassa otetaan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa huomioon horisontaaliset monialaiset näkökohdat, erityisesti taloudelliset, yhteiskunnalliset ja ympäristövaikutukset. Osastojen välisen ryhmän tehtävänä on määritellä poikkialaisten ehdotusten laajennetun arvioinnin soveltamisala sekä valvoa arvioinnin edistymistä ja arviointiraporttien valmistumista.

Vaikutustenarvioinnin toteuttaminen on asiasta vastaavien yksiköiden vastuulla, mutta pääsihteeristö koordinoi uuden vaikutustenarviointijärjestelmän tukirakenteiden työtä strategisen suunnittelun ja ohjelmoinnin sekä toimintopohjaisen johtamisen ohjelmoinnin ja siihen liittyvän verkoston kautta erityisesti valittaessa ja valvottaessa laajennettuun vaikutustenarviointiin otettavia ehdotuksia. Pääsihteeristö koordinoi ohjeasiakirjojen antamista, koulutuksen järjestämistä ja hyvien toimintatapojen vaihtoa sekä valvoo toteutettujen arvioiden lopullista laatua.

- Tulokset esitellään vaikutustenarviointiraportissa, joka liitetään yksiköiden väliseen kuulemiseen. Vaikutustenarviointi korvaa pääosastojen nykyiset arvioinnit, esimerkiksi

arvioinnit, jotka koskevat vaikutuksia lainsäädäntöön, liiketoimintaan tai ympäristöön (ks. 1.3 kohta).

Arviointiprosessissa noudatetaan suhteellisen analyysin periaatetta.

Prosessissa on kaksi vaihetta: ensin kaikista työohjelman ehdotuksista valitaan osa lyhyen alustavan arvioinnin perusteella ja seuraavaksi niille tehdään laajennettu arviointi.

4. POLIITTISEN PÄÄTÖKSENTEON APUVÄLINE

Vaikutustenarviointi on päätöksenteon apuväline, eikä se korvaa poliittista harkintaa.

Laajennettu vaikutustenarviointi esitellään pääpiirteissään liitteessä 2.

Poliittisessa päätöksenteossa lopulliset valinnat (eli luonnos komission ehdotukseksi) kartoitetaan vaikutustenarvioinnin avulla. Joskus arviointi saattaa osoittaa parhaan perustoimintatavan ja -välineen jo varhaisessa vaiheessa. Sen jälkeen tehtävässä analyysissä keskitytään muokkaamaan ehdotusta siten, että muutetaan keskeisiä suunnittelun osatekijöitä tai sitovuusasteita. Analyysissä voidaan myös kartoittaa liitännäistoimenpiteitä myönteisten vaikutusten maksimoimiseksi ja kielteisten vaikutusten minimoimiseksi.

Vaikutustenarviointiraportissa esitetään selkeästi perusteet parhaaksi katsottuun toimintavaihtoehtoon. Toimintaehdotuksia laadittaessa olisi aina varhaisessa vaiheessa harkittava vaihtoehtoisia välineitä, joilla päästään samoihin tavoitteisiin.

Välineitä valittaessa voidaan harkita muun muassa seuraavanlaisia yleisluontoisia toimintavälineitä:

- normatiiviset lainsäädäntötoimet (esim. ilmanlaatustandardit)
- myötäsääntelykeinot (esim. työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu)
- markkinapohjaiset välineet (esim. päästökauppa tai verotus)
- rahapoliittiset toimet (esim. verotus, tuet, yhteisrahoitus ja siemen- ja riskipääoma)
- vapaaehtoihin sopimukseen tai itsesääntelyyn tähtäävät toimet
- tiedotus, verkottaminen ja koordinointi
- lainsäädännön parantamista koskevan toimintasuunnitelman mukaiset puitedirektiivit
- avoin koordinoitimenetelmä.

Välineen valinnan on tietysti oltava sopusoinnussa asianmukaisten perustamissopimuksen määräysten kanssa. On myös syytä harkita edellä mainittujen välineiden yhdistelmää ja ottaa huomioon perustamissopimuksessa määritellyt yhteisön ja jäsenvaltioiden toimivaltuudet.

Vaikutustenarviointi on päätöksenteon apuväline, eikä se korvaa poliittista harkintaa.

Arviointiraportti toimii valitun toimintamallin perusteena, kun eri vaihtoehdot on käyty läpi.

5. ESITTÄMINEN JA JULKAISEMINEN

Alustavat vaikutustenarviointiraportit liitetään komission työohjelmaan yksiköiden valmisteluasiakirjoina.

Lopulliset vaikutustenarviointiraportit olisi otettava mukaan yksiköiden väliseen kuulemiseen (ks. kuvaus liitteessä 3). Lisäksi laajennettujen arviointien välivaiheen tuloksista olisi keskusteltava mahdollisimman varhaisessa vaiheessa muiden asiaankuuluvien pääosastojen kanssa.

Alustavien ja/tai laajennettujen arviointien keskeiset tulokset olisi esitettävä tiivistetysti ehdotuksen perusteluosassa. Myös lopulliset raportit olisi liitettävä päätösehdotukseen, kun se toimitetaan komissiolle lopullista hyväksyntää varten. Tästä huolimatta säädösehdotuksissa on esitettävä rahoitus selvitys. Komissio hyväksyy vaikutustenarviointiraportit sellaisenaan yksiköiden valmisteluasiakirjoina, ja ne toimitetaan yhdessä ehdotuksen kanssa muille toimielimille.

Komissio takaa, että alustavan ja laajennetun vaikutustenarvioinnin tulokset ovat kaikkien saatavissa.

LIITTEET:

- 1) ALUSTAVAAN VAIKUTUSTENARVIOINTIIN LIITTYVÄN SELVITYKSEN MALLI
- 2) LAAJENNETUN VAIKUTUSTENARVIOINNIN OSATEKIJÄT
- 3) LAAJENNETUN VAIKUTUSTENARVIOINNIN RAPORTIN MALLI

LIITE 1
Alustavaan vaikutustenarviointiin liittyvä selvitys

1. ONGELMIEN KARTOITTAMINEN

Kuvatkaa ongelmaa, joka toimen/ehdotuksen avulla koetetaan ratkaista:

Ilmoittakaa ongelmaan liittyvät haitalliset suuntaukset

- taloudelle:
- yhteiskunnalle:
- ympäristölle:

Ilmoittakaa ehdotuksen ristiriidat kyseiseen kolmeen näkökohtaan tai muuhun politiikkaan nähden:

2. EHDOTUKSEN TAVOITE

Mikä on toimen yleistavoite eli mitä vaikutuksia toivotaan?

3. TOIMINTAVAIHTOEHDOT

Mitä peruslähestymistapaa ehdotetaan tavoitteeseen pääsemiseksi?

Mitä toimintavälineitä on harkittu?

Miten eri vaihtoehtoissa noudatetaan toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteita?

Mitkä vaihtoehdot voidaan hylätä jo tässä vaiheessa?

4. MYÖNTEISET JA KIELTEISET VAIKUTUKSET

Ilmoittakaa alustavasti valittujen vaihtoehtojen myönteiset ja kielteiset vaikutukset talouteen, yhteiskuntaan ja ympäristöön.

Kehen ne vaikuttavat ja mitä mahdollisia vakavia vaikutuksia voi aiheutua tietyille yhteiskuntaryhmälle, taloussektorille tai alueelle (EU:n sisällä ja ulkopuolella) lyhyellä, keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä?

5. SEURANTA

Mitä valmistelutoimia on jo toteutettu (kuulemisia, tutkimuksia)?

Suosittelaaanko laajennettua arviointia? Kyllä/Ei

Onko tarkoitus järjestää kuuleminen? Kyllä/Ei

LIITE 2

Laaennetun vaikutustenarvioinnin keskeiset osatekijät

Laaennetussa vaikutustenarvioinnissa olisi vastattava seuraaviin kysymyksiin:

- 1) Mikä ongelma toimella/ehdotuksella on tarkoitus ratkaista? Mikä on yhteisön saama lisäarvo?
- 2) Mihin keskeiseen tavoitteeseen toimella/ehdotuksella pyritään?
- 3) Mitkä ovat tärkeimmät toimintavaihtoehdot, joilla tavoitteeseen voidaan pyrkiä?
- 4) Mitä myönteisiä ja kielteisiä vaikutuksia eri vaihtoehdoista aiheutuu?
- 5) Miten toimen/ehdotuksen tuloksia ja vaikutuksia voidaan valvoa ja arvioida?

Arvioinnissa voi esiintyä toistoa, eikä kysymyksiin tarvitse välttämättä vastata kronologisessa järjestyksessä.

1. KYSYMYKSEN ERITTELY

Vaikutustenarvioinnin ensimmäisessä vaiheessa kartoitetaan ja eritellään kysymykset yhdellä tai useammalla toiminta-alalla sen mukaan, liittyvätkö ne taloudellisiin, yhteiskunnallisiin vai ympäristönäkökohtiin. Kysymys kuvataan mahdollisimman konkreettisesti laadullisesti, määrällisesti ja mahdollisuuksien mukaan rahoituksellisesti. Lisäksi olisi täsmennettävä toimen kiireellisyys ja lähtötilanteeseen liittyvät riskit⁵.

On ratkaisevan tärkeää kuvata syy-seurausketjua täsmällisesti ja objektiivisesti, sillä tässä vaiheessa analyysi usein vääristyy, kun oletetaan asioita sen sijaan, että hahmotettaisiin syy-seuraussuhteet. Kysymystä eriteltäessä olisi myös viitattava aiempien kuulemisten tuloksiin, esimerkiksi vihreistä kirjoista saatuihin kokemuksiin.

2. TOIMINTATAVOITTEEN MÄÄRITTELY

Toimintatavoitteet ilmaistaan ongelman asettelun perusteella, ja niillä tarkoitetaan sitä, mitä tuloksia odotetaan tietyssä ajassa (siis tarkoitusta ei keinoja). Tarvittaessa asetetaan uudelleen aiempia tavoitteita (jotka on asetettu esimerkiksi perustamissopimuksessa, nykyisessä lainsäädännössä, toimintalinjoissa tai Eurooppa-neuvoston kehotuksissa) ja tarkennetaan ehdotuksen mahdollinen oikeusperusta.

Alun perin asetettuja tavoitteita voidaan tarkistaa/tarkentaa 3.3–3.6 kohdan mukaisesti toteutetun analyysin perusteella.

---

⁵ Riski määritellään yleensä tapahtumaksi, joka voi seurata kielteisestä tuloksesta tai ei-toivotusta tuloksesta. Riskillä tarkoitetaan tapahtuman toteutumisen todennäköisyyttä ja sen toteutuessa aiheutuvia vaikutuksia. Nämä kaksi tekijää yhdessä muodostavat **riskille altistumisen tason**. Analyysissä olisi tarkasteltava riskille altistumisen vakavuutta ja sitä, miten altistumista voidaan hallita.

3. TOIMINTA- JA VÄLINEVAIHTOEHTOJEN MÄÄRITTELY

Toimintaehdotuksia valmisteltaessa olisi aina jo varhaisessa vaiheessa tarkasteltava vaihtoehtoisia toimintamalleja ja välineitä.

Toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteet olisi myös otettava huomioon, ja niitä olisi tarkasteltava koko vaikutustenarviointiprosessin ajan. Olisi selvitettävä, miksi ongelmaan on puututtava yhteisön tasolla ja mikä yhteisön toimen lisäarvo on verrattuna muihin kuin lainsäädäntötoimiin tai jäsenvaltioiden toimiin.

Analyysin lähtökohtana on aina oltava malli, jossa toimintalinjaa ei muuteta (perustilanne) ja johon muita vaihtoehtoja verrataan.

Yhteisön tason toimintavaihtoehto sisältää kolme, toisiinsa tiiviisti liittyvää näkökohtaa, joita on tarkasteltava samanaikaisesti:

a) Tarkastellaan eri keinoja (perusmallit) päästä tavoitteeseen.

Monissa tapauksissa tavoitteisiin voidaan päästä monella tavalla, joita olisi harkittava tarkasteltaessa eri vaihtoehtoja.

b) Tarkastellaan eri toimintavälineitä.

Välineiden valinnassa on noudatettava asianmukaisia perustamissopimuksen määräyksiä. Voidaan myös harkita välineyhdistelmän käyttöä, kunhan otetaan huomioon yhteisölle ja jäsenvaltioille perustamissopimuksella määritelty toimivalta.

Lisäksi olisi tarkasteltava, noudatetaanko ehdotuksessa senhetkisiä ja – jos ne ovat tiedossa – suunnitteilla olevia sääntöjä ja politiikkaa.

c) Keskitytään realistisiin vaihtoehtoihin.

Keskitytään yksityiskohtaisessa erittelyssä joukkoon kaikkein tarkoituksenmukaisimpia ja realistisimpia vaihtoehtoja, jotka valitaan seuraavien kriteerien perusteella:

- tarkoituksenmukaisuus ongelman kannalta
- tehokkuus tavoitteisiin pääsemiseksi (jos mahdollista, tämä olisi määriteltävä määrällisesti ja perusteltava
- johdonmukaisuus laajojen talouteen, yhteiskuntaan ja ympäristöön liittyvien tavoitteiden kanssa
- yhteensopivuus muiden nykyisten ja suunniteltujen yhteisön toimien kanssa
- kustannukset (tarvittava rahoitus) sekä käyttäjäystävällisyys.

Lisäerittelyyn olisi otettava ainoastaan ne vaihtoehdot, jotka täyttävät parhaiten edellä mainitut kriteerit, ja muut olisi hylättävä.

4. VAIKUTUSTENARVIOINTI

Vaikutustenarvioinnissa olisi tarkasteltava valitun toimintavaihtoehdon ja – jos mahdollista – muiden valikoitujen vaihtoehtojen merkityksellisiä myönteisiä ja kielteisiä vaikutuksia ja raportoitava niistä; tässä olisi painotettava taloudellisia, yhteiskunnallisia ja ympäristövaikutuksia. Arvioinnissa on kaksi vaihetta: ensin kartoitetaan merkittävät vaikutukset ja sitten arvioidaan ne laadullisesti, määrällisesti ja/tai rahoituksellisesti.

4.1 Vaikutusten kartoittaminen (screening)

Vaikutustenarvioinnissa olisi kartoitettava valittujen vaihtoehtojen suorat ja välilliset vaikutukset. Lisäksi siinä olisi täsmennettävä vaikutusten kartoittamisessa ilmenneet vaikeudet.

On eriteltävä mahdollisuuksien mukaan taloudelliset, yhteiskunnalliset ja ympäristövaikutukset, vaikka joitakin vaikutuksia voi olla vaikea ryhmitellä mihinkään näistä ryhmistä. Tärkeimpänä tavoitteena on kartoittaa kaikki merkitykselliset (myönteiset ja kielteiset) vaikutukset, erityisesti ne, jotka ovat merkittäviä EU:n kestävän kehityksen strategian ja sen sisäisten ja ulkoisten näkökohtien kannalta (myös EU:n kansainvälisen kehitysyhteistyöpolitiikan kannalta).

Seuraavassa annetaan esimerkkejä taloudellisista, yhteiskunnallisista ja ympäristövaikutuksista:

- taloudelliset vaikutukset: vaikutukset sekä makro- että mikrotalouteen, muun muassa talouskasvuun ja kilpailukykyyn, eli esimerkiksi muutokset vaatimusten noudattamisesta aiheutuviissa kustannuksissa kuten yritystoiminnalle ja pk-yrityksille aiheutuva hallintotaakka, viranomaisille koituvat täytäntöönpanokustannukset, vaikutukset innovaatiotoimintaan ja teknologiseen kehittämiseen liittyviin mahdollisuuksiin, muutokset investoinneissa, markkinaosuuksissa ja kaupankäyntirakenteissa sekä kuluttajahintojen nousu ja lasku
- yhteiskunnalliset vaikutukset: vaikutukset tietopääomaan, vaikutus perus- ja ihmisoikeuksiin, yhdenmukaisuus Euroopan unionin perusoikeuskirjan kanssa, työllisyysasteen ja työn laadun muutokset, tasa-arvoon, syrjäytymiseen ja köyhyyteen liittyvät vaikutukset, vaikutukset terveyteen, turvallisuuteen, kuluttajan oikeuksiin, yhteiskunnalliseen pääomaan, turvatoimiin (myös rikollisuuteen ja terrorismiin), koulutukseen ja kulttuuriin sekä tulonjakoon vaikuttavat seuraukset kuten vaikutukset tiettyjen alojen tai kuluttaja- taiikka työntekijäryhmien tuloihin
- ympäristövaikutukset: ympäristön tilaa muuttavat myönteiset ja kielteiset vaikutukset kuten ilmastonmuutos, ilman, veden ja maaperän saastuminen, maankäytön muutokset, biologisen monimuotoisuuden häviäminen ja kansanterveyden muutokset.

Aiheesta riippuen on selvitettävä, mitä yhteiskuntaryhmää, talousalaa tai aluetta kyseinen vaikutus koskee. Vaikutusten jakautuminen on eriteltävä, ja unionin sisäiset ja ulkoiset vaikutukset on esitettävä erikseen.

4.2 Vaikutusten arviointi (scoping)

Vaikutuksia arvioitaessa voidaan käyttää monia analyysimenetelmiä. Menetelmät eroavat käsitteistöltään ja soveltamisalaltaan (esim. kustannus-hyötyanalyysi, kustannustehokkuusanalyysi, vaatimusten noudattamisesta aiheutuvien kustannusten analyysi, monikriteerianalyysi ja riskianalyysi). Menetelmä ja sen yksityiskohtaisuus valitaan sen mukaan, minkä luonteinen ongelma on kyseessä ja millainen analyysi on toteutettavissa. Vaikutusten arvioinnin tekniset ohjeet julkaistaan syyskuussa 2002, ja niissä otetaan huomioon parhaat toimintatavat ja nykyiset arviointivälineet.

Seuraavaksi esitellään periaatteet, joita komissio noudattaa vaikutuksia arvioidessaan:

- Ehdotetun vaihtoehdon taloudelliset, yhteiskunnalliset ja ympäristövaikutukset olisi eriteltävä ja esitettävä muodossa, jonka avulla on helppo ymmärtää kilpailevien taloudellisten, yhteiskunnallisten ja ympäristötavoitteiden haitat ja hyödyt. Laadullisen arvion lisäksi olisi hyvä laskea konkreettisten ja – mahdollisuuksien mukaan – rahoitusvaikutusten määrä, jotta näytetään selkeästi eri vaikutukset, helpotetaan vertailuja sekä eritellään haitat ja hyödyt sekä kaikkia hyödyttävät tilanteet. Vaikka joitakin vaikutuksia ei voitaisikaan laskea määrällisesti tai rahoituksellisesti, ne on silti nähtävä aivan yhtä tärkeinä, koska niihin voi sisältyä toimintapäätöksen kannalta merkityksellisiä näkökohtia. Lopullisia tuloksia ei aina voida ilmaista yhdellä luvulla, joka kertoisi kyseisen vaihtoehdon nettohyödyn tai nettokustannukset.
- Arvioinnissa keskitytään vaikutuksiin, jotka ovat todennäköisesti kaikkein merkityksellisimpiä ja/tai joilla on huomattavia jakautumiseen vaikuttavia seurauksia. Kokonaisarvioinnissa on tärkeää välttää laskemista kahteen kertaan (esim. hinnankorotuksina kuluttajille koituvia kustannuksia ei pitäisi laskea myös yritystoiminnalle koituihin kustannuksiin).
- Tässä yhteydessä tarkastellaan myös ajallisia näkökohtia (lyhyen, keskipitkän ja pitkän aikavälin vaikutuksia). Punnitaan esimerkiksi lyhyen aikavälin kielteisiä vaikutuksia suhteessa pitkällä aikavälillä saataviin myönteisiin vaikutuksiin käyttäen diskonttokorkoa aina kun myönteiset ja kielteiset vaikutukset voidaan ilmaista rahana. On myös täsmennettävä, saadaanko vaikutukset heti vai vähitellen ajan myötä.
- Vaikutuksia arvioitaessa puhdas kustannus-hyötyanalyysi ei aina tarjoa kaikkein tarkoituksenmukaisinta tietoa; olisi esimerkiksi tarkasteltava myös vaikutusten korjautumattomuusastetta. Tarpeen vaatiessa olisi noudatettava ennalta varautumisen periaatetta⁶, ja mahdollisuuksien mukaan vaikutuksia olisi arvioitava suhteessa asetettuihin toimintatavoitteisiin.
- Vaikutusten arviointi on vaikeaa, koska luotettavia ennusteita on vaikea tehdä. Näin ollen vaihtoehtojen vertailun lisäksi on tarvittaessa eriteltävä, missä määrin tulokset vaikuttavat tärkeimpien sisäisten ja ulkoisten tekijöiden muutoksiin. Vähimmäisvaatimuksena on, että osoitetaan ne keskeiset tekijät, jotka voivat muuttaa vaikutusten suuntaa.
- Vaikutuksia arvioitaessa olisi myös otettava huomioon, että eri asiantuntijat käyttävät erilaisia menetelmiä.

---

⁶ Ennalta varautumisen periaatetta koskevan komission tiedonannon mukaisesti, KOM(2000) 1.

5. TÄYTÄNTÖÖNPANO, SEURANTA JA JÄLKIARVIOINTI

Vaikutusten arvioinnissa olisi määriteltävä, mitä mahdollisia vaikeuksia eri vaihtoehtojen täytäntöönpanoon liittyy, ja kuvattava, miten ne on tarkoitus ottaa huomioon, esimerkiksi valittaessa täytäntöönpanokausia tai toteutettaessa toimenpiteitä asteittain.

Jäsenvaltioilta olisi pyydettävä tietoja ongelmista, joita niillä on odotettavissa pantaessa ehdotusta täytäntöön (esim. vaikutukset julkishallintoon ja täytäntöönpanoviranomaisiin).

On kuvailtava valitun vaihtoehdon täytäntöönpanoon liittyviä seurantajärjestelyjä. Jatkuvassa arvioinnissa ja jälkiarvioinneissa on noudatettava arviointia koskevan tiedonannon sääntöjä⁷ eli on toteutettava yleinen jälki- tai väliarviointi vähintään kuuden vuoden välein, riippuen kunkin toimen luonteesta.

Olisi myös määriteltävä menetelmät, joilla seurantatiedot kerätään.

---

⁷ SEC(2000) 1051.

LIITE 3

Laajennetun vaikutustenarvioinnin raportin malli

1. MIKÄ KYSYMYS/ONGELMA TOIMELLA/EHDOTUKSELLA ON TARKOITUS RATKAISTA?

- Mikä tietyn toiminta-alan taloudellinen, yhteiskunnallinen tai ympäristöön liittyvä taikka kestävän kehityksen vastainen kysymys/ongelma on kyseessä?
- Mitä riskejä lähtötilanteeseen liittyy?
- Mitä vaikuttavia tekijöitä taustalla on?
- Mitä tapahtuisi, jos toimintalinjaa ei muutettaisi?
- Kehen toiminta vaikuttaa?

2. MIHIN KESKEISIIN TAVOITTEISIIN TOIMELLA/EHDOTUKSELLA PYRITÄÄN?

- Mikä on toimen yleistavoite eli mitä vaikutuksia toivotaan?
- Onko aiemmin asetetut tavoitteet otettu huomioon?

3. MILLÄ TOIMINTAVAIHTOEHDOLLA TAVOITTEESEEN VOIDAAN PYRKIÄ?

- Millä perustoimintamallilla tavoitteeseen pyritään?
- Mitä toimintavälineitä on harkittu?
- Mitä haittoja ehdotettuun vaihtoehtoon liittyy?
- Mitä malleja ja sitovuusasteita on harkittu?
- Mitkä vaihtoehdot hylättiin jo varhaisessa vaiheessa?
- Miten toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaate on otettu huomioon?

4. MITÄ MYÖNTEISIÄ JA KIELTEISIÄ VAIKUTUKSIA ERI VAIHTOEHDOLTA VOIDAAN ODOTTAA?

- Mitä myönteisiä ja kielteisiä vaikutuksia talouteen, yhteiskuntaan, ympäristöön ja riskien hallintaan valituilla vaihtoehdolla on? Onko taloudellisten, yhteiskunnallisten ja ympäristövaikutusten välillä ristiriitoja tai epäjohtonmukaisuuksia, joista voi koitua haittaa tai jotka vaativat uusia toimintapäätöksiä?

- Miten suuria (marginaalisia) lisävaikutuksia ehdotukseen liittyy, eli mitä vaikutuksia aiheutuu verrattuna tilanteeseen, jossa toimintalinjaa ei muuteta? Mitkä ovat laadulliset ja mahdollisuuksien mukaan myös määrälliset ja rahoitusvaikutukset.
- Ovatko vaikutukset erityisen vakavia tietyille yhteiskuntaryhmälle, talussektorille (mukaan luettuna yritysten kokoluokitus) tai alueelle?
- Aiheutuuko vaikutuksia unionin ulkopuolella ehdokasmailla ja/tai muille maille (ulkoiset vaikutukset)?
- Mitä vaikutuksia aiheutuu ajan myötä?
- Mitä tuloksia toimintamalleihin tai riskeihin liittyvissä tai herkkyyssanalyysissä on saatu?

5. MITEN EHDOTUKSEN TULOKSIA JA VAIKUTUKSIA VALVOTAAN JA ARVIOIDAAN TÄYTÄNTÖÖNPANON JÄLKEEN?

- Miten toimi toteutetaan?
- Miten toimen seuranta hoidetaan?
- Miten toimen jälkiarviointi järjestetään?

6. SIDOSRYHMIEN KUULEMINEN

- Mitä sidosryhmiä on kuultu, missä prosessin vaiheessa ja miksi?
- Mitä tuloksia kuulemisessa saatiin?

7. KOMISSION EHDOTUSLUONNOS JA SEN PERUSTELUT

- Mikä toimi valittiin ja miksi?
- Miksei valittu kunnianhimoisempaa/vähemmän kunnianhimoista vaihtoehtoa?
- Mitä haittatekijöitä valittuun vaihtoehtoon liittyy?
- Jos tällä hetkellä on saatavissa niukasti tietoa, miksi päätös on tehtävä nyt eikä myöhemmin kun asiasta on paremmin tietoa?
- Onko toteutettu liitännäistoimenpiteitä myönteisten vaikutusten maksimoimiseksi ja kielteisten vaikutusten minimoimiseksi?